

Gaudí i la seva obra al cinema.

Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet *

Fundació Antonio Gaudí®

*Arquitecte. President de la Fundació Antonio Gaudí

Informació de l'article:

Data de publicació: 8 de març de 2019

Codi: 19-001

© Fundació Antonio Gaudí. www.fundacionantoniogaudi.org

Aquesta obra està sota la llicència Creative Commons CC BY-NC 4.0

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Paraules clau: Gaudí; Arquitectura; Modernisme; Cinema; Barcelona; Catalunya

RESUM

L'obra de Gaudí des de sempre va despertar passions a favor i en contra tant entre els seus col·legues com també en l'opinió pública. Per això no deixa de cridar l'atenció que el cinema de ficció ha posat poc els seus ulls en el seu autor. El gènere documental en canvi compta amb una interminable llista de realitzacions i l'obra de l'arquitecte va ser utilitzada profusament com a escenari de pel·lícules. Aquest article pretén fer una aportació al coneixement de la figura i l'obra de Gaudí al cinema. Al final s'incorpora un catàleg dels films dedicats a Gaudí o amb la seva obra com a escenari.

L'obra de Gaudí no va passar mai desapercibuda. Des del primer moment va cridar l'atenció i despertar passions a favor i en contra tant entre els seus col·legues com també en l'opinió pública.

Les seves creacions exuberants contrasten amb un caràcter personal marcat per cert desinterès a tot allò fora del seu treball que va confinar la seva vida en un marc de contenció autoimposat, només superat amb les efervescències de la joventut o per la influència del extravertit Eusebi Güell, el seu mecenes i amic, qui el

va introduir en les activitats socials de la burgesia barcelonina.

Però pel que sembla Gaudí no va ser atrapat per aquesta manera de vida de luxes i vetllades. Ho va fer l'arquitectura, deixant poc espai a altres inquietuds. El seu pare i la seva neboda van ser la seva família i se sap per referències diverses d'algun intent amorós que no va arribar a prosperar.

Aquest notable desequilibri entre un home resevat en front de la seva producció expressiva, intensa i desinhibida va ser motiu de tota

mena d'especulacions fogoneadas per l'escassetat d'escrits de mà de Gaudí i pel lamentable incendi del seu taller i arxiu en 1936 que va destruir gairebé tota la documentació que pogués aportar dades precises.

Així trobem en la seva quantiosa bibliografia exaltacions místiques, acusacions diverses, insinuacions sobre la seva vida íntima, apologies exagerades o atribució de pertànyer a societats secretes, entre moltes altres afirmacions de les que no n'hi ha proves. De tot això l'única cosa reconeguda pel protagonista va ser el tenir males reaccions davant dels que no tenien veritable interès pel seu treball. Potser considerava que li feien perdre el temps. Tota la resta són especulacions.

Dit tot això no deixa de cridar l'atenció que el cinema ha posat poc els seus ulls en Gaudí. Aquest art que requereix de l'espectador una concentració que li abstreu de la realitat per submergir-lo per uns minuts en un altre món -el dels actors i les seves històries-, art que quan és ben fet pot produir emocions profundes, traçar retrats psicològics i mostrar a totes les seves dimensions les característiques d'una època o d'un personatge, ha tanmateix esquivat prou a una figura tan atractiva.

El que s'ha dit és aplicable al cinema de ficció, ja que el gènere documental compta amb una interminable llista que seria impossible ressenyar en breu espai.

El tema que es tractarà aquí, la vida i obra de Gaudí al cinema, es dividirà en cinc categories: cinema actuat, documentals, l'obra de Gaudí com a escenari de pel·lícules, escenografies de pel·lícules que copien les obres de Gaudí, i finalment la figura de Gaudí a produccions destinades al públic infantil. No és una llista tancada ja que de tan en tant es produeix alguna troballa gràcies a la incessant i creixent fama de l'obra del gran arquitecte.

LA FIGURA DE GAUDÍ AL CINEMA DE FICCIÓ

Amb referència al cinema actuat sobre Gaudí i la seva obra ens trobem que només va ser tractada en dues llargmetratges, a més d'un curtmetratge, i en una quarta ocasió que va ser un exercici de "fals documental".

"Gaudí"

El primer cas que coneixem va ser la pel·lícula "Gaudí" rodada el 1960, produïda i dirigida per José María Argemí. L'arquitecte és interpretat

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

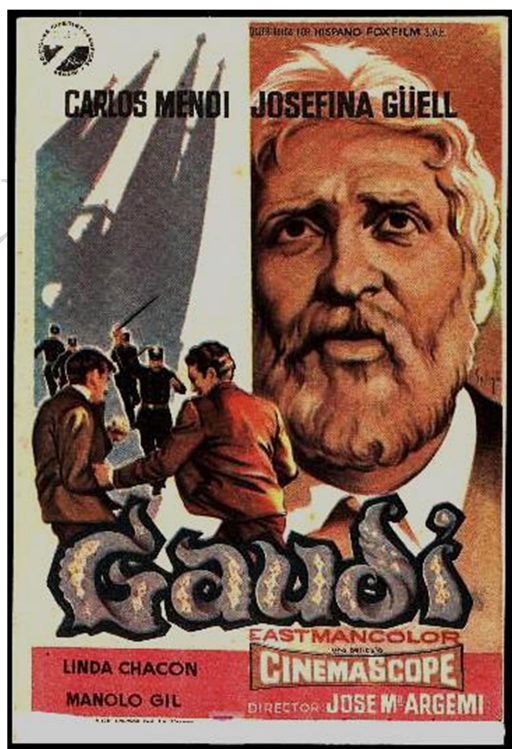
Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

per l'actor Carlos Mendi, uruguaià de naixement i radicat a Espanya.

Està basada en "Gaudí, una novel·la" de Mario Lacruz,¹ text que no obstant això no va ser publicat fins al 2004. Centra el relat en el tòpic de l'evolució de l'arquitecte des d'una joventut de vida dissipada i anticlerical que es transforma amb el pas dels anys en un personatge místic que en la seva maduresa s'obsessiona amb la concreció de la seva gran obra: el Temple de la Sagrada Família.

Cartell de "Gaudí", de José María Argemí

Aquesta pel·lícula no va tenir gran difusió i va quedar tant sols com un producte que va adquirir valor com a curiositat després de l'explosió de

l'interès per Gaudí en les dues últimes dècades.

Com a dades destacables cal assenyalar que la música va ser composta pel gran autor Xavier Montsalvatge, i que un dels intèrprets, José María Caffarel, va tenir una dilatada trajectòria com a actor de repartiment apareixent per exemple en la famosa "Doctor Zhivago".

"Antoni Gaudí, una visió inacabada"

La segona pel·lícula de ficció sobre el gran arquitecte es titula "Antoni Gaudí, una visió inacabada" i té una història curiosa. Un director de cinema nord-americà, John Alaimo, va visitar Barcelona el 1960 i va quedar fascinat pels edificis de Gaudí.

Des de llavors va posar la seva obstinació a fer un film capaç de mostrar en profunditat la seva obra. Va contactar amb Joan Bergós Massó, qui va ser deixeble de l'arquitecte i havia publicat pocs anys enrere un llibre amb el recull de dites del mestre.² També va col·laborar un en aquells dies jove admirador de l'arquitecte, Joan Bassegoda Nonell. Junts van donar forma a un guió que no obstant això no va arribar a concretar-se en una pel·lícula per manca de recursos fins a 1974,

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

gràcies al crèdit proveït per una entitat bancària. Aquesta va ser precisament la raó que el film no arribés a ser exhibit ja que la impossibilitat de tornar els diners va donar lloc a l'embargament de les cintes i els drets.

El mestre accedeix i li parla sobre les seves fonts d'inspiració en la naturalesa i les seves concepcions a partir d'aquesta visió. Poc després pateix el desgraciat accident que va posar fi a la seva vida.

Fotogrames d'"Antoni Gaudí, una visión inacabada", de John Alaimo

Transcorreguts ni més ni menys que 35 anys l'historiador Carles Querol va localitzar una còpia en els arxius de l'entitat financera, que finalment va ser cedida a la Filmoteca de Catalunya. Aquest film mai estrenat va comptar amb la participació del gran actor José Luis López Vázquez encarnant a l'arquitecte. L'acció es desenvolupa durant els dos últims dies de la vida de Gaudí quan un jove estudiant d'arquitectura madrileny s'apropa a Gaudí per que li expliqui els fonaments del seu treball.

És una ficció on el protagonista desgrana gairebé en forma de monòleg les moltes dites que Bergós va recopilar quan era ajudant de Gaudí a la Sagrada Família, compilats en el referit llibre que va ser la base del guió.

La pel·lícula va poder haver estat protagonitzada per un altre gran actor, Fernando Rey, qui finalment no va poder evadir altres compromisos previs i va deixar el seu lloc a López Vázquez.

"Gaudí"

Fins 1988 no trobem un altre acostament del setè art a la figura de Gaudí. El film "Gaudí" és un exercici de documental biogràfic en blanc i negre amb falses entrevistes efectuades com si haguessin estat rodades després de la mort de l'arquitecte per actors que interpreten personatges del seu entorn, ja que com és sabut no hi ha imatges filmiques seves. Si hi va haver van ser destruïdes durant la Guerra Civil. El director, Manuel Huerca, ha explicat que expressament es va inspirar en la pel·lícula "Zelig" de Woody Allen, en la qual es roda un documental imaginari amb aparença de realitat.³

Va assessorar en la realització d'aquesta pel·lícula Albert Gasset i Nicolau, el càmera que va filmar l'enterrament de Gaudí el 1926, localitzat a partir d'una fotografia d'aquest esdeveniment.

Aquest film, en llengua catalana, va ser el que va inaugurar el 1989 les emissions del Canal 33, emissora autonòmica de Catalunya. Anys més tard Huerca va tenir un altre acostament artístic a la figura de Gaudí sent director d'escena de l'òpera "Gaudí" de Joan Guinjoan,

estrenada al Gran Teatre del Liceu el 2004.

"Güell i Gaudí, un projecte comú"

En el marc de les innumbrables manifestacions que van tenir lloc durant l'Any Gaudí 2002 (sesquicentenari del naixement de l'arquitecte), la Diputació de Barcelona va encarregar al director Joan Riedweg la realització d'un curtmetratge.

Fotograma de "Güell i Gaudí, un projecte comú", de Joan Riedweg

En els seus 20 minuts de durada aquest film rodat en català narra unes converses entre Eusebi Güell i Gaudí, interpretats per Abel Folk i Ramon Madaula respectivament. L'acció se succeeix durant uns passejos en carruatge en quatre diverses etapes de la relació entre aquests dos grans personatges.

Al llarg de la pel·lícula s'articulen moltes de les frases i expressions que es coneixen o s'atribueixen a Gaudí i

algunes pinzellades sobre l'entorn social de l'època.

Està filmada en blanc i negre a excepció de les seqüències finals que simbolitzen l'atropellament que va patir Gaudí per un tramvia, on en una mena de repàs de la seva vida en el tràngol de mort apareixen successives imatges en color d'algunes de les seves obres.

DOCUMENTALS SOBRE GAUDÍ

Com es va dir la llista és vastíssima i n'hi ha de tota mena, tot i que en general repeteixen tòpics. Els diferencia la seva qualitat artística i les possibilitats de cada producció.

realitzar una recerca per seleccionar el més adequat depenent de l'interès de cadascú. Només referirem aquí quatre exemples que destaquen per diferents motius.

"Antoni Gaudí"

En primer lloc esmentem una obra bastant modesta enfront de la riquesa de mitjans de tantes grans produccions, però que aporta un segell distintiu. Es tracta d' "Antoni Gaudí", de 1985, del director i productor japonès Hiroshi Teshigahara. En una mica més d'una hora aquest film en el qual gairebé no n'hi ha paraules sinó una suggerent música, mostra amb gran sensibilitat

Fundació Antonio Gaudí®

Fotogrames d'"Antoni Gaudí", de Hiroshi Teshigahara

Gairebé no n'hi ha canal o cadena de TV que no hagi produït algun, especialment a partir de la difusió mundial que va comportar l'Any Gaudí 2002. Estan a l'abast de tothom a través de la web i les xarxes socials pel que aquí simplement es convida a

detalls de les obres gaudinianes que semblen parlar sobre les intencions expressives, formals i funcionals de l'arquitecte i la seva poesia subjacenten cada racó.

Un altre aspecte interessant és la visió de les obres de Gaudí en aquells

anys previs al boom turístic de Barcelona. Per exemple el Park Güell quan predominaven allí els veïns del barri i els nens jugant, tal com ho havia pensat Gaudí per als habitants de la urbanització.

És també destacable la visió de les ceràmiques trossegades (trencadís) del tipus i colors que l'arquitecte va disposar i que en gran percentatge van desaparèixer amb les restauracions de les últimes dècades. Una altra nota destacable és la fugaç aparició d'Isidre Puig Boada, deixeble de Gaudí i en aquells dies codirector d'obres de la Sagrada Família, entrevistat pel director japonès.

"Antonio Gaudí"

Rodat el 1961 pel director Ken Russell forma part d'una sèrie de 21 documentals de la BBC sobre art. El seu interès radica a ser la altra cara de l'anterior, amb cuidades imatges en blanc i negre i una veu en off que en anglès explica les teories de Gaudí.

Enfront de l'espiritualitat que emana del film japonès, el de Russell, també d'acurada realització, furga en fonaments tècnics i geomètrics amb una perspectiva que sense defugir el seu rerefons simbòlic denota una visió analítica occidental.

"Barcelona, Perla del Mediterráneo"

L'altre cas que ha de ser destacat és un film documental rodat per Cabot Films el 1912 per a la promoció de la ciutat per encàrrec de la recentment creada "Sociedad de Atracción de Forasteros", que es va titular "Barcelona, Perla del Mediterráneo". En ell es poden veure entre els principals atractius de Barcelona la cascada del Park de la Ciutadella i el per llavors recentment acabat Park Güell. A més en un recorregut pel Passeig de Gràcia poden entreveure entre les branques dels arbres les formes de la Pedrera.

El seu principal valor és el caràcter de document històric en ser les primeres imatges fílmiques conegudes de les obres de Gaudí.

Curiosament aquesta cinta va romandre desapareguda fins a ser trobada casualment en un mercat de puces, i és avui propietat de la Filmoteca Holandesa d'Amsterdam.

Barcelona. Principale ville de Catalogne

El mateix any 1912 el director Segundo de Chomón va filmar un altre documental sobre Barcelona de tan sols 4 minuts que mostra entre d'altres atractius de la ciutat al Parc de la Ciutadella i la seva cascada.

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Comparteix amb l'anterior l'honor de mostrar per primera vegada en escenes filmiques l'obra de Gaudí.

L'ARQUITECTURA DE GAUDÍ COM A ESCENARI DE CINEMA

A més de les ja esmentades hi ha més d'una trentena de films en els quals l'obra de Gaudí forma part de l'escenografia. Passarem a comentar les més destacades:

"La Reina Joven"

Comencem amb aquesta producció de cinema mut de 1916 amb l'actriu catalana Margarida Xirgu com a protagonista. Basada en l'obra

homònima d'Àngel Guimerà, gran part de l'obra s'escenifica al Park Güell.

Els viaductes són el jardí d'un Palau Reial que en l'argument de la pel·lícula seran cedits a la ciutat, com una premonició del que efectivament va passar amb l'emprenedoria de Güell anys després. Les cèlebres escalinates de l'entrada figuren l'entrada del palau. Per l'ambientació van ser agregades unes curioses garites de guàrdia. Hi ha també escenes en la columnata de la Sala Hipòstila.

Fotogrames de "La Reina Joven", de Magín Muriá

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Pel·lícula ingènua fins al punt que pot avui produir somriures, el seu argument no defuig però els problemes socials que en aquella època van ocasionar esdeveniments de gravetat com la Setmana tràgica de 1909.

El film és actualment accessible gràcies al fet que una còpia va ser restaurada per l'IVAM (Institut Valencià d'Art).

"Biotaxia"

És una pel·lícula de 1967 guionada i dirigida per José María Nunes. Els papers protagònics van estar a càrrec de Núria Espert i José María Blanc. És un drama psicològic sobre

els sentiments d'una dona que busca el remei a la seva insatisfacció.

Les escenes se succeeixen en diverses obres de Gaudí: La Pedrera, el Park Güell, la Casa Batlló, la Cripta Güell, la Finca Güell i la Sagrada Família. Rodada en blanc i negre, el director atorga una estètica gairebé expressionista a les escenes a l'escala de la Casa Batlló o la Pedrera.

Una dada de gran interès és que es pot veure com era l'àtic de la Pedrera després de la reforma de 1953 amb els apartaments construïts per l'arquitecte Francisco Barba Corsini, amb terminacions acords amb el gust de l'època, especialment en una llarga escena en què la protagonista sembla

Fotogrames de "Biotaxia", de José Maria Nunes

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

perduda en un laberint que formen els arcs de maó revocats. Amb la restauració de 1996 tot allò va desaparèixer, quedant aquesta pel·lícula com a document d'aquella curiosa intervenció.

El film forma part de la producció de la "Escola de Barcelona", corrent cinematogràfica inspirada en el cinema francès de l'època els autors van veure en l'obra de Gaudí la concreció de la modernitat enfront de l'establert, que va ser bandera d'aquest moviment, i els escenaris urbans com el lloc on mostrar la vida quotidiana.⁴

Aquestes característiques destaquen en pel·lícules com "Dante no es únicamente severo" (1967), de Joaquim Jordà i Jacinto Esteva i "Cada vez que ..." (1968), de Carlos Durán, aquesta última amb curioses escenes rodades al Park Güell amb marcada estètica Pop-Art.

"Últimas tardes con Teresa"

En aquest film de 1984 dirigit per Gonzalo Herralde, drama sobre els contrastos socials a la Barcelona dels anys '50, hi ha una breu escena al Park Güell i una altra igualment fugaç però molt interessant a l'interior d'un dels apartaments de l'àtic de la Pedrera que malgrat ser gairebé un pla fix mostra en colors una paret

revestida amb pedra, els arcs revocats de blanc i una llar de foc i una escala caragol que responen totalment a l'"estil americà" que l'arquitecte Barba Corsini va donar a aquests espais.

Fotograma de "Últimas tardes con Teresa", que mostra l'interior d'un dels apartaments de l'àtic de La Pedrera

"El Reportero"

Titulada originalment "Professione: Reporter", i "The passenger", és un film de Michelangelo Antonioni de 1975 que narra la història d'un periodista que canvia la seva identitat amb un traficant d'armes mort, cosa que inicia una sèrie d'esdeveniments que serveixen de excusa per embastar reflexions sobre el destí i la il·lusió d'escapar d'un mateix.

Jack Nicholson interpreta el paper protagonista i l'acció el porta per diversos països. Moltes escenes van ser rodades a Barcelona a La Pedrera, el Palau Güell i el Park Güell, on el director utilitza la obra de Gaudí com a escenari simbòlic, en especial en les escenes en el terrat de La Pedrera.⁵ Es

tracta d'una pel·lícula considerada una obra mestra per la crítica, que va ser nominada a la Palma d'Or al Festival de Cannes de 1975.

"Vicky, Cristina, Barcelona"

Pel·lícula del director Woody Allen de 2008. La seva menció aquí respon a l'interès que genera la visió sobre l'obra de Gaudí d'aquest famós cineasta. El film parla de les relacions entre un artista i dues joves turistes nordamericanes, amb escenes amb la Finca Güell, la Sagrada Família i el Park Güell com a fons.

L'OBRA DE GAUDÍ INSPIRADORA D'ESCENOGRAFIES DE CINEMA

Un altre aspecte interessant de la relació entre el gran arquitecte de Reus i el setè art és l'escenografia inspirada en la seva obra. Comptem amb dos casos, encara que igual que en totes les categories les llistes no han de considerar-tancades ja que sempre sorgeix algun nova troballa.

En aquest apartat veurem que els dos casos corresponen a pel·lícules d'entreteniment majoritàriament per al públic infantil i adolescents, i qu'estableixen una curiosa relació entre l'obra gaudiniana i certes ambientacions extravagants on habiten personatges singulars, en una visió esbiaixada i superficial.

El primer es "Casper", entretingut film de 1995 produït entre d'altres pel famós Steven Spielberg que narra una història sobre una tenebrosa casa habitada per fantasmes: La Mansió Whipstaff, qu'és l'escenari on es desenvolupa la pel·lícula. Entre ells es compta el que dona nom al film, simpàtic i amigable.

En aquesta casa molts dels seus ambients reproduïxen literalment elements d'obres de Gaudí: Finestres i portes i el cielorraso espiral de la Casa Batlló, fusteria de la Pedrera i columnes inspirades al Palau Güell i la Casa Calvet, a més d'arcs parabòlics que recorden al Col·legi Teresià.

Fotograma de "Casper" amb la reproducció del cel-ras del saló de la Casa Batlló

En segon lloc "Santa Claus 2", producció de Walt Disney Pictures de 2002 (Títol original: The Santa Clause 2) dirigida per Michael Lembeck forma part d'una saga en la qual el conegut actor Tim Allen encarna el personatge principal.

Igual que en l'anterior cas és un passatemps que compleix eficaçment la seva comesa sense altres aspiracions artístiques.

Al taller de Santa Claus es poden veure les finestres de la Cripta Güell i altres elements arquitectònics inspirats en aquest edifici de Gaudí. També es poden reconèixer uns marcs d'obertures que recorden a la Casa Batlló.

LA FIGURA DE GAUDÍ EN PRODUCCIONS PER A PÚBLIC INFANTIL

Un capítol a part és el tractament de la figura de Gaudí a produccions infantils. Aquesta classe de films es va desenvolupar a partir de l'Any Gaudí 2002, com a efecte de l'enorme popularització de la figura de Gaudí. Es pot assenyalar un parell d'exemples: Hi ha dos capítols de la sèrie de dibuixos animats "Les tres bessones" en què les germanetes col·laboren amb Gaudí fent-lo còmplice i particip de les seves entremaliadures.

També va tenir Gaudí el 2017 un episodi dedicat de "Los Lunnis", on els famosos titelles expliquen l'obra de l'arquitecte al públic infantil.

A TALL DE CONCLUSIÓ

Del repàs de l'obra de Gaudí vista pel cinema es poden fer algunes observacions. Pel que fa al cinema actuat sobre Gaudí i la seva obra ens trobem amb que sorprenentment aquesta figura amb una efervescent vida interior materialitzada en una obra fascinant només va ser tractada directament en tres ocasions, a les quals se suma una quarta en format de documental de ficció com a experiment cinematogràfic.

Aquestes aproximacions es centren en les dues visions que es repeteixen cíclicament en la bibliografia gaudiniana: D'una banda els que exalten fins a nivells exagerats la seva religiositat, propera a la santedat en vida, i per una altra els que pretenen soscavar l'anterior imatge endilgand a Gaudí una joventut anticlerical i propera a l'anarquisme que l'arquitecte va buscar redimir en una conversió en la seva maduresa consagrada a la penitència i el treball.

Aquests tòpics es troben en els escrits sobre Gaudí fins i tot en vida de l'arquitecte, tenyits de les idees dels que les van impulsar i amb el temps són freqüentment revifats.

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Els posicionaments una mica exaltats no deixen veure la realitat d'un home reconcentrat en el seu treball, indubtablement religiós, amb les contradiccions pròpies de qualsevol ésser humà, potser una mica frustrat en les seves aspiracions personals de tenir una vida familiar i aliè a la política i altres inquietuds que li poguessin apartar de la seva gran passió: l'arquitectura.

En certs casos s'afegeix un nou prejudici sobre l'obra de Gaudí, com per exemple la seva utilització com a font d'inspiració d'escenografies extravagants.

Per contra hi ha magnífiques utilitzacions dels espais gaudinians com a marc per a accentuar situacions especials exigides pels guions. És destacable la visió de l'arquitectura de Gaudí que es pot veure a "El Reportero" o a "Biotaxia".

És remarcable el valor que van atorgar a l'obra de Gaudí els realitzadors enrolats en la "Escola de Barcelona", els qui es van identificar amb la seva expressió desenfadada i lliure de lligams i la van adoptar com a escenari de films que van intentar retratar l'esperit renovador i l'eclosió de creativitat que es vivia a Barcelona a la dècada de 1960 com a reflex del que passava a la resta del món.⁶

Fotogrames de "Cada Vez que...", de Carlos Durán

En canvi sembla menys compresa la seva obra quan s'hi pretén encasellar com a paradigma d'una Barcelona per a turistes.⁷ La massificació del turisme a la ciutat va explotar a partir dels Jocs Olímpics de 1992 i les principals obres de Gaudí van passar a ser imatges icòniques en films on es dibuixa una Barcelona feliç i asèptica. L'èxit del "Any Gaudí 2002" va aportar impuls a aquesta tendència i no va ser aliena al fenomen una certa vocació de prioritzar aquest model de ciutat,⁸ però aquest és un tema que s'escapa al que aquí es tracta: Gaudí i la seva obra al cinema.

El setè art deu a Gaudí el que el gran arquitecte va donar a la història de l'art: una obra que retrati a l'ésser

Gaudí i la seva obra al cinema.

Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

humà que va ser capaç de reunir en una síntesi arquitectònica inigualable les arts i el saber científic del seu temps, tot això imbuït d'un profund respecte i una inesgotable capacitat d'inspirar-se en la natura buscant aprendre sobre els fonaments de les lleis que la regeixen, amb una actitud notablement anticipada a la seva època.

---

¹ Lacruz, Mario (2004): Gaudí, la novela de una vida. Ediciones B. ISBN: 9788466615532. Editada en 2014 per Funambulista. ISBN: 9788496601895

² Bergós Massó, Joan. Antoni Gaudí. L'home i l'obra. Ed. Aedos. 1953.

³ <http://manuelhuerga.com/gaudi/article/sobre-el-film-79>

⁴ "La capacidad de la Nouvelle Vague para crear lugares míticos se reproduce en los cineastas de la Escuela de Barcelona. Así, el bar Les Deux Magots o la avenida de los Champs Elysées son en Barcelona el bar Tuset o el parque Güell, escenarios de la vida cotidiana de la juventud a la que pertenecen los artistas catalanes.(....) espacios de una nueva juventud que busca en la creación de estos sitios emblemáticos la distanciación de la generación de sus padres". Miguel, Lucía. (2011)

⁵ "Antonioni reduces that visionary space into an almost trivial, incongruous arabesque, an urban maze" Martí-Olivella, Jaume. "Textual Screens and City Landscapes: Barcelona and the Touristic Gaze." Chasqui, vol. 34, 2005, p. 84

⁶ Aquesta visió de l'obra de Gaudí és molt remarcable en temps en què el corrent arquitectònic dominant era el "Estil internacional" fruit d'estereotipar i reduir a un dogma alguns principis del "Moviment Modern", tot i que ja podia percebre's una obertura cap a altres corrents. En aquest context l'obra de Gaudí

---

era lluny de comptar amb el reconeixement unànime actual. En la dècada de 1970 eclosionarà el Posmodernisme en arquitectura com a fruit de la cristallització de les idees renovadores gestades en els anys anteriors. És interessant assenyalar que entre els membres de la "Escola de Barcelona" es comptava Ricardo Bofill, qui en aquells dies va realitzar algunes pel·lícules, i com a arquitecte serà un dels referents mundials del Postmodernisme.

⁷ Carrasco, Cristina. (2012), pp. 100-101

⁸ Andruet, Mario. Ciutat espectacle. Butlletí de la Cambra de la Propietat Urbana de Barcelona núm. 442. Juliol 2006.

LLISTAT DE FILMS SOBRE GAUDÍ O AMB LA SEVA ARQUITECTURA COM A ESCENARI

A continuació una llista en ordre cronològic dels films en què es dramatitza la figura de Gaudí o s'utilitza la seva arquitectura com a escenografia, sigui real o inspirada. La llista no pot ser considerada exhaustiva, ja que sovint hi ha una nova troballa. Pel que fa als documentals, de la interminable llista només es cita els que són especialment destacats i que van ser esmentats més amunt.

Barcelona, perla del Mediterráneo Espanya, 1912

Cabot Films

Duració: 8:29 minuts

Film documental per a promoció turística de la ciutat en el que

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

apareixen el Park Güell i la cascada del Parc de la Ciutadella

Barcelona. Principale ville de Catalogne

Espanya, 1912

Director: Segundo de Chomón

Duració: 4 minuts

Documental que mostra un recorregut des del monument a Colom fins al Parc de la Ciutadella, on entre d'altres vistes pot apreciar-se la cascada

La reina joven

Espanya, 1916

Director: Magín Muriá

Intèrprets: Margarita Xirgú, Ricardo Puga

Guió: Magín Muriá

Basada en l'obra homònima d'Àngel Guimerà.

Duració: 53 minuts

Subtítols en castellà

L'obra s'escenifica en el Park Güell com el jardí i entrada d'un Palau Reial

Barcelona

Espanya, 1926

Director: Josep Gerard

Documental que mostra el viatge en tramvia per la Rambla i el Passeig de Gràcia, on es poden veure obres de Gaudí, especialment la Casa Milà

Gaudí

Espanya, 1960

Director: José María Argemí

Intèrprets: José María Caffarel, Mario Beut, Rafael Anglada

Guió: José María Argemí, Mario Lacruz

Duració: 93 minuts

Idioma: Castellà

Ficció sobre la vida de Gaudí basada en "Gaudí, una novela", de Mario Lacruz

Antonio Gaudi

Regne Unit, 1961

Director: Ken Russell

Productora: BBC

Idioma: Anglès

Documental per a la sèrie Molitor-Arts de la BBC que mostra magnífiques imatges en blanc i negre de l'obra de Gaudí

No temas a la ley

Espanya-França, 1963

Direcció: Víctor Merenda

Intèrprets: Marisa Prado, Frank Villard, Arturo Fernández

Guió: Yvan Noé, Víctor Merenda, José Antonio de la Loma, Salvador Arias

Duració: 75 minuts

Idioma: Castellà

Basada en una novel·la d'Yvan Noé, aquesta pel·lícula d'èxit

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

---

comercial és un drama sobre una estranya relació en què es creua un assassinat

Apareix la Pedrera

Biotaxia

Espanya, 1967

Direcció: José María Nunes

Intèrprets: Núria Espert, José María

Blanco, Carmen Romero

Guió: José María Nunes

Duració: 94 minuts

Idioma: Castellà

Drama psicològic sobre els sentiments d'una dona que busca en un antic amor el remei a la seva insatisfacció.

Apareixen La Pedrera, el Park Güell, la Casa Batlló, la Cripta Güell, la Finca

Güell i la Sagrada Família

Dante no es únicamente severo

Espanya, 1967

Direcció: Joaquim Jordà-Jacinto

Esteva

Intèrprets: Serena Vergano, Enrique

Irazoqui

Guió: Joaquim Jordà-Jacinto Esteva

Productora: Filmscontacto

Duració: 78 minuts

Idioma: Castellà

Pel·lícula considerada la màxima expressió de la "Escola de Barcelona", representa un estil de cinema

---

enfrontat a la concepció tradicional de narrar una història, amb l'obra de Gaudí com a fons de diverses escenes

L'inconnu de Shandigor

Suïssa, 1967

Director: Jean-Louis Roy

Intèrprets: Marie-France Boyer, Ben Carruthers, Daniel Emilfork

Guió: Jean-Louis Roy, Gabriel Arout y Pierre Koralnik

Duració: 97 minuts

Idioma: Francès

Paròdia de les pel·lícules d'espies, és un film d'espionatge fantàstic, segons paraules del seu creador.

Apareix la Pedrera

Tuset Street

Espanya, 1968

Direcció: Luis Marquina

Intèrprets: Sara Montiel, Patrick Bauchau, Teresa Gimpera

Guió: Rafael Azcona, Jorge Grau

Productora: Cesáreo González P.C / Proesa

Duració: 92 minuts

Idioma: Castellà

Retrat de la vida de joves rics a Barcelona en els anys 60, amb la famosa Sara Montiel actuant i cantant, i l'obra de Gaudí com a icona de modernitat per als cineastes de la "Escola de Barcelona"

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

España, otra vez

Espanya, 1968

Direcció: Jaime Camino

Intèrprets: Manuela Vargas, Mark Stevens, Marianne Koch

Guió: Jaime Camino, Roman Gubern, Alba Bessie

Duració: 107 minuts

Idioma: Castellà

Drama sobre un metge que torna a Barcelona després de 30 anys.

Nominada a la Palma d'Or (millor pel·lícula) al Festival de Cannes de 1969.

Apareix la Pedrera

Cada vez que...

Espanya, 1968

Direcció: Carlos Durán

Intèrprets: Luis Ciges, Jaap Gijt, Serena Vergano

Guió: Carlos Durán, Joaquim Jordà

Productora: Filmscontacto

Duració: 85 minuts

Idioma: Castellà

Una altra pel·lícula emblemàtica de la "Escola de Barcelona" que en aquest cas mostra amb l'estil desarticulat propi d'aquest corrent les inquietuds dels joves d'aquella època.

Escenes amb marcat caràcter

"Pop-art" filmades al Park Güell

Antoni Gaudí, una visión inacabada

Espanya, 1974

Direcció: John Alaimo

Intèrprets: José Luis López Vázquez, José María Lana

Guió: John Alaimo, Joan Bassegoda Nonell

Duració: 45 minuts

Idioma: Castellà/Anglès

Pel·lícula inèdita de ficció que descriu les 48 últimes hores de la vida de Gaudí

El reportero

Títol original: Professione: Reporter, The passenger

Itàlia, 1975

Direcció: Michelangelo Antonioni

Intèrprets: Jack Nicholson, Maria Schneider, Jenny Runacre

Guió: Michelangelo Antonioni, Mark Peploe, Peter Wollen

Duració: 119 minuts

Idioma: Anglès

Pel·lícula d'acció sobre un periodista que canvia la seva identitat per a una investigació, que embasta reflexions sobre la destí.

Apareixen La Pedrera, el Palau Güell i el Park Güell

Vértigo en Manhattan

Títol en anglès: Jet Lag

Espanya-Estats Units, 1980

Direcció: Gonzalo Herralde

Intèrprets: Jeanine Mestre, Robert Fields, Norman Brisky

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Guió: Gonzalo Herralde, Aldo
Vigliarolo

Duració: 103 minuts

Idioma: Castellà

Història desenvolupada a Barcelona i
Nova York sobre una dona que viatja
a la recerca de la seva antiga parella.
Apareix la Pedrera

Jugando con la muerte

Mèxic-Espanya, 1982

Direcció: José Antonio de la Loma

Intèrprets: George Rivero, Max von
Sydow, George Peppard, Chuck
Connors

Guió: José Antonio de la Loma

Duració: 100 minuts

Idioma: Castellà

Film d'acció sobre agents
antidrogues.

Apareix La Pedrera

La Plaça del Diamant

Espanya, 1982

Direcció: Francesc Bertriu

Intèrprets: Silvia Munt, Lluís Homar,
Joaquim Cardona

Guió: Francesc Bertriu

Duració: 116 minuts

Idioma: Castellà

Basat en la novel·la homònima de
Mercè Rodoreda. Drama que relata
una història d'amor en la Barcelona
de pre i post guerra

Apareixen La Sagrada Família i el Park
Güell

Últimas tardes con Teresa

Espanya, 1984

Direcció: Gonzalo Herralde

Intèrprets: Maribel Martín, Ángel
Alcázar, Juanjo Puigcorbé, Alberto
Closas

Guió: Gonzalo Herralde, Joan Marsé,
Ramón de España

Duració: 105 minuts.

Idioma: Castellà

Sobre la novel·la homònima de Joan
Marsé, drama social sobre els
contrastos socials a la Barcelona de
1950.

Apareixen breument el Park Güell i els
desapareguts apartaments de l'àtic de
la Pedrera

Antonio Gaudi

Japó, 1985

Direcció: Hiroshi Teshigahara

Duració: 73 minuts

Film documental que mostra sense
paraules l'obra de Gaudí

Gaudí

Espanya, 1988

Direcció: Manuel Huerga

Intèrprete: Carles Sabater, Elisabeth
Escayola, Jesús Orús

Guió: Gonzalo Herralde, Dolors Pallás

Duració: 57 minuts

Gaudí i la seva obra al cinema.

Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Idioma: Català

Ficció documental en blanc i negre
sobre la figura de Gaudí

Los mares del sur

Espanya, 1990

Direcció: Manel Esteban Marquilles

Intèrprets: Juan Luis Galiardo, Jean
Pierre Aumont, Silvia Tortosa

Guió: Manel Esteban Marquilles,
Gustau Hernández

Duració: 90 minuts

Idioma: Castellà

Basat en la novel·la homònima de
Manuel Vázquez Montalbán narra la
història d'un arquitecte que va fugir
de la seva família i va ser trobat pel
famos detectiu creat per l'escriptor,
Pepe Carvalho.

Apareix la Pedrera

Unveiled

Estats Units, 1994

Direcció: William Cole

Intèrprets: Lisa Zane, Nick Chinlund,
Whip Hubley

Guió: Jerome Cohen-Olivar, Michael
Diamond

Productora: Olivar Entertainment /
PolyGram Filmed Entertainment

Duració: 103 minuts

Idioma: Anglès

Pel·lícula d'acció on un dels
protagonistes habita en un pis de la
Casa Batlló

Souvenir

Espanya, 1994

Direcció: Rosa Vergés

Intèrprets: Futoshi Kasagawa, Emma
Suárez, Anna Lizarán

Guió: Rosa Vergés, Jordi Beltrán

Duració: 85 minuts

Idioma: Castellà

Comèdia en què un turista japonès
coneix a una hostessa a l'aeroport de
Barcelona, on es produeix una
confusió amb la seva maleta.

Apareix la Pedrera

La tabla de Flandes

Títol original: Uncovered

Regne Unit-França-Espanya, 1994

Direcció: Jim McBride

Intèrprets: Kate Beckinsale, John
Wood, Sinead Cusack

Guió: Michael Hirst, Jim McBride, Jakc
Baran

Productora: CiBy 2000

Duració: 101 minuts

Idioma: Anglès

Basada en la novel·la de l'escriptor
Arturo Pérez-Reverte que narra una
intriga al voltant d'una antiguitat, la
trama involucra la Casa Batlló i el Park
Güell

Barcelona

Estats Units, 1994

Direcció: Whit Stillman

Gaudí i la seva obra al cinema.

Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Intèrprets: Taylor Nichols, Chris Eigeman, Mira Sorvino
Guió: Whit Stillman
Productora: Westerly Films
Duració: 101 minuts
Idioma: Anglès
Comèdia rodada a Barcelona on l'obra de Gaudí és utilitzada fugaçment com escenografia

Costa Brava

Títol original: Family album
Espanya, 1995
Direcció: Marta Balletbó-Coll
Intèrprets: Marta Balletbó-Coll, Desi del Valle, Sergio Schaaff
Guió: Marta Balletbó-Coll, Ana Simón Cerezo
Duració: 96 minuts
Idioma: Anglès
Història d'un idil·li entre una guia turística de Barcelona i una nord-americana.
Apareixen La sagrada Família i la Pedrera

Casper

Estats Units, 1995
Direcció: Brad Silberling
Intèrprets: Christina Ricci, Malachi Pearson, Bill Pullman
Guió: Deanna Oliver, Sherri Stoner
Duració: 95 minuts
Idioma: Anglès

Pel·lícula d'entreteniment produïda entre d'altres per Steven Spielberg en la qual una casa plena de fantasmes té elements decoratius presos d'obres de Gaudí, com la Casa Batlló, la Pedrera la Casa Calvet i el Col·legi Teresià

Marius i Jeannette

Títol original: Marius et Jeannette
França, 1997
Direcció: Robert Guédiguian
Intèrprets: Arianne Ascaride, Gérard Meylan, Pascale Roberts
Guió: Robert Guédiguian, Jean-Louis Miliès
Duració: 105 minuts
Idioma: Francès
Pel·lícula melodramàtica sobre una parella de perdedors que troben inesperadament una raó per lluitar.
Apareix la Pedrera

Todo sobre mi madre

Espanya-França, 1999
Director: Pedro Almodóvar
Intèrprets: Cecilia Roth, Penélope Cruz, Marisa Paredes
Guió: Pedro Almodóvar
Duració: 101 minuts
Idioma: Castellà
El famós director espanyol explica una història on algunes obres de Gaudí escenifiquen el contrapunt als drames dels protagonistes

Gaudí i la seva obra al cinema.

Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Guanyadora de l'Oscar a la millor pel·lícula estrangera
Apareix La Sagrada Família

La ciudad de los prodigios

Portugal, Espanya, França, 1999
Director: Mario Camus
Intèrprets: Olivier Martínez, Emma Suárez, François Marthouret
Guió: Mario Camus, Gustau Hernández, Esther Cases, Olivier Rollin
Duració: 156 minuts
Idioma: Castellà
Basada en una novel·la d'Eduardo Mendoza tracta les tensions socials i polítiques de la Barcelona de començaments del segle XX
Apareix la Pedrera

Amic/Amat

Espanya, 1999
Director: Ventura Pons
Intèrprets: Josep María Pou, Rosa María Sardà, Mario Gas
Guió: Josep María Benet
Duració: 90 minuts
Idioma: Català
Basada en l'obra de teatre "Testament" és un drama existencial ambientat a Barcelona
Apareix la Pedrera

Gaudi afternoon

Estats Units-Espanya, 2001

Direcció: Susan Seidelman
Intèrprets: Judy Davis, Marcela Gay Harden, María Barranco
Guió: James Myhre, Joaquín Oristrell
Duració: 93 minuts
Idioma: Anglès
Basat en la novel·la "Gaudí" de Bàrbara Wilson que narra una història d'intriga amb Barcelona com a escenari
Apareixen la Pedrera, la Casa Batlló i el Park Güell

Güell i Gaudí, un projecte comú

Espanya, 2002
Direcció: Joan Riedweg
Intèrprets: Abel Folk com Güell i Ramon Madaula com Gaudí
Guió: Francesc Orteu
Duració: 20 minuts
Idioma: Català
Curtmetratge produït per a l'Any Gaudí 2002 que narra la relació entre Gaudí i el seu amic i mecenes, Eusebi Güell

Santa Claus 2

Títol original: The Santa Clause 2
Estats Units, 2002
Direcció: Michael Lembeck
Intèrprets: Tim Allen, Judge Reinhold, Eric Lloyd
Guió: Don Rhymer, Cinco Paul, Ken Daurio, Ed Decter, John J. Strauss
Duració: 105 minuts

Gaudí i la seva obra al cinema. Anàlisi, consideracions i catàleg

Autor: Mario Andruet

Fundació Antonio Gaudí®

Idioma: Anglès

De la productora Walt Disney Pictures aquesta comèdia sense altra pretensió que l'entreteniment inclou en la seva escenografia elements inspirats en la Cripta Güell i la Casa Batlló

L'auberge espagnole

França-Espanya, 2002

Direcció: Cédric Klapisch

Intèrprets: Roman Duris, Judith

Godrèche, Audrey Tatou

Guió: Cédric Klapisch

Duració: 120 minuts

Idioma: Francès. Versions en italià, alemany, castellà i català

Comèdia sobre les vivències d'un grup d'estudiants a Barcelona

Apareix el Park Güell

Food of love

Espanya, Alemanya 2002

Director: Ventura Pons

Intèrprets: Juliet Stevenson, Paul

Rhys, Allan Corduner

Guió: Ventura Pons

Duració: 112 minuts

Idioma: Anglès

Basada en una novel·la de David Leavitt tracta dels dubtes que afecten un jove estudiant de música a

Barcelona

Apareix la Pedrera

Una peli

Espanya, 2004

Direcció: Ricardo Coral-Dorado

Intèrprets: Marta Lecuona, Laia Falp, Silvia Fiestas

Guió: Ricardo Coral-Dorado, Carlos Aguilar

Duració: 72 minuts

Idioma: Castellà

Pel·lícula experimental rodada al Park Güell

Manual d'amor 2

Títol original: Manuale d'amore 2

Itàlia, 2007

Direcció: Giovanni Veronesi

Intèrprets: Carlo Verdone, Monica Bellucci, Riccardo Scamarcio

Guió: Ugo Chiti, Andrea Agnello, Giovanni Veronesi

Productora: Filmauro S.R.L.

Duració: 110 minuts

Idioma: Italià

Una de les 4 històries que componen la pel·lícula transcorre a Barcelona. La Sagrada Família juga un important paper simbòlic relacionat amb el guió

Vicky Cristina Barcelona

Espanya-Estats Units, 2008

Direcció: Woody Allen

Intèrprets: Scarlett Johansson, Javier Bardem, Penélope Cruz.

Guió: Woody Allen

Duració: 96 minuts

Idioma: Anglès

Història de dues joves nord-americanes a Barcelona qu'és relacionen amb un artista
Apareixen La Sagrada Família, la Finca Güell i el Park Güell

REFERÈNCIES EXTERNES

<https://www.filmaffinity.com/es/main.html>

<http://www.sensacine.com>

<https://decine21.com/>

<http://www.catalunya.com/el-park-guell-i-la-muntanya-del-tibidabo-com-a-escenaris-de-cinema-24-1-91?language=ca>

<https://pedreraeducacio.lapedrera.com/cat/index.htm>

<http://todosobrebarcelona.com/la-pelicula-inedita-narra-las-ultimas-48-horas-antoni-gaudi-una-vision-inacabada/>

Martí-Olivella, Jaume. "Textual Screens and City Landscapes: Barcelona and the Touristic Gaze." Chasqui, vol. 34, 2005, pp. 78–94.

JSTOR,

www.jstor.org/stable/29742046

Lucía Miguel. Desiertos urbanos: la ciudad en la Escuela de Barcelona. En detour.es núm. 2 Primavera 2011
<http://detour.es/paisajes/lucia-miguel-ciudad-escuela-barcelona.htm>

Carrasco, Cristina. Barcelona no es sólo Gaudí: representaciones cinematográficas del barrio del Raval. Transitions: Journal of Franco-Iberian studies, ISSN 1557-2277, Nº. 8, 2012, págs. 100-120 University Of North Carolina At Chapel Hill.

<http://www.transitionsjournal.org/volumes/Volume%208.%202012/Cristina%20Carrasco.%20Barcelona%20no%20es%20solo%20Gaudi.pdf>

Javier Estrada. Love letters to Barcelona. Antoni Gaudí in film. En San Miguel, Helio y Torres-Hortelano, Lorenzo (Eds.). World film locations Barcelona. Intellect Books. Bristol. 2013. Pp. 68-87

ISBN 978-1-78320-025-2

<https://books.google.com.ar/books?id=GNfBsFawzVUC&printsec=frontcover&hl=es#v=onepage&q&f=false>